

INFORMATION
om
jäms­ställdhet

Jäms­ställdhet i Finland

Jämställdhet i Finland

Jämställdhet är en mänsklig rättighet och ett viktigt samhällsvärde som regeringen har förbundit sig att förverkliga genom sin jämställdhetspolitik. Skyldigheten att främja jämställdhet är inskriven i jämställdhetslagen, som också förbjuder diskriminering på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck.

I Finland är kvinnornas utbildningsnivå högre än männens. Av dem som avlagt examen på högskolenivå är över hälften kvinnor. Deltagandet i arbetslivet är ganska jämnt för kvinnorna och männen, men de arbetar i olika branscher, yrken och uppgifter. Löneskillnaderna mellan könen är fortfarande betydande på arbetsmarknaden som helhet. Systemet med offentlig dagvård och rätten till olika former av familjeledighet stöder samordningen av arbete och familjeliv. Papporna har uppmuntrats att ta ut familjeledighet, bland annat genom ledighet som är avsedd enbart för dem, så att omsorgsansvaret skulle fördelas jämnare mellan föräldrarna.

Kvinnorna har sedan länge deltagit i det politiska beslutsfattandet i Finland. Av riksdagsledamöterna har kvinnornas andel länge varit över 40 procent och i kommunernas fullmäktige är nästan 40 procent kvinnor. I det ekonomiska beslutsfattandet är kvinnorna underrepresenterade och i företagets högsta ledning finns det klart färre kvinnor än män.

Vid främjandet av jämställdhet är det viktigt att utöver könstillhörigheten också granska och beakta faktorer såsom ålder, etnisk bakgrund och sexuell läggning.

INFORMATION OM JÄMSTÄLLDHET

- **Centret för jämställdhetsinformation** (Institutet för hälsa och välfärd) är en riksomfattande informationstjänst som erbjuder aktuell och forskningsbaserad information om jämställdhet.

www.thl.fi/jamstalldhet
tasa-arvotieto@thl.fi

Det finns skillnader mellan könen i fråga om hälsa och välmående. Till exempel är männens förväntade livslängd flera år kortare än kvinnornas. Bland männen finns det emellertid betydande skillnader beroende på bland annat utbildningsbakgrund och förmögenhet. Bland kvinnorna är risken för fattigdom särskilt stor hos ensamstående mammor och pensionärer.

Våldet mot kvinnor är ett stort jämställdhetsproblem. Det är anmärkningsvärt allmänt i Finland jämfört med de övriga länderna i Europa. Förutom mänskligt lidande medför våldet mot kvinnor stora ekonomiska kostnader för samhället.

Styrkor:

- kvinnorna deltar på arbetsmarknaden
- kvinnorna har hög utbildningsnivå
- möjlighet att kombinera arbete och familjeliv
- kvinnorna deltar i det politiska beslutsfattandet
- de verktyg som har utvecklats för att främja jämställdhet

Utmaningar:

- löneskillnaderna mellan könen
- schablonmässiga förväntningar och antaganden förknippade med könen (könsstereotyper)
- utbildningarna och arbetsmarknaden är uppdelade i kvinno- och mansbranscher
- våldet mot kvinnor
- skillnaderna i männens hälsa och välmående
- utslagningen bland män

JÄMSTÄLLDHETS- MYNDIGHETER

- **Social- och hälsovårdsministeriet: jämställdhetsenheten** ansvarar för utvecklingen av jämställdhetslagstiftningen och beredningen och samordningen av regeringens jämställdhetspolitik.

www.stm.fi/sv/jamstalldhet
tasy@stm.fi

- **Delegationen för jämställdhetsärenden (TANE)**

är ett parlamentariskt rådgivande organ för främjandet av jämställdhet.

www.tane.fi/sv/framsida
tane@stm.fi

- **Jämställdhetsombudsmannen**

ger anvisningar om hur jämställdhetslagen ska tillämpas och övervakar att lagen följs.

www.tasa-arvo.fi/web/sv
tasa-arvo@oikeus.fi

- **Diskriminerings- och jämställdhetsnämnden**

behandlar och avgör ärenden som hänför sig till jämställdhetslagen och lagen om likabehandling.

www.yvtltk.fi/sv/index.html
yvtltk@oikeus.fi

Milstolpar för jämställdheten

- 1878 Lika arvsrätt för kvinnor och män
- 1906 Först i Europa med att ge kvinnor rösträtt i statliga val och först i världen med att ge kvinnor valbarhet
- 1917 Allmän rösträtt för kvinnor och män i kommunalval
- 1926 Den första kvinnliga ministern (Miina Sillanpää, biträdande socialminister)
- 1930 Den nya äktenskapslagen träder i kraft: makan frigörs från makens förmyndarskap
- 1943 Lagstadgade skolmåltider
- 1944 Lagen om kommunala rådgivningsbyråer och mödra- och barnavård
- 1961 P-pillret godkänns
- 1962 Finland ratificerar ILO:s konvention om lika löner: lika lön för arbete av lika värde
- 1970 Lagen om avbrytande av havandeskap: abort tillåts även av sociala skäl
- 1973 Lagen om barndagvård träder i kraft
- 1978 Föräldrar får rätt att sinsemellan dela föräldraledigheten
- 1980 Finlands regerings första jämställdhetsprogram
- 1986 Namnlagen, enligt vilken en kvinna som gifter sig får behålla sitt eget efternamn och ett barn kan få vilket som helst av föräldrarnas efternamn
- 1987 Lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (jämställdhetslagen)
- 1994 Våldtäkt inom äktenskapet kriminaliseras
- 1995 En kvotbestämmelse och princip om integrering av ett jämställdhetsperspektiv införs i den reviderade jämställdhetslagen
- 1995 Frivillig värnplikt möjliggörs för kvinnor
- 1996 Barn under skolåldern får subjektiv rätt till kommunal dagvård
- 2000 En kvinna blir republikens president (Tarja Halonen)
- 2003 En kvinna blir statsminister (Anneli Jäätteenmäki)
- 2010 En kvinna blir biskop för den evangelisk-lutherska kyrkan (Irja Askola, Helsingfors stift)
- 2015 Skydd mot diskriminering av könsminoriteter tas med i jämställdhetslagen
- 2015 Den jämlika äktenskapslagen (i kraft 2017)
- 2015 Istanbulkonventionen träder i kraft (Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet)

Flera milstolpar för jämställdheten: <https://www.thl.fi/sv/web/jamstalldhet/framjande-av-jamstalldhet/milstolpar-for-jamstalldheten>